



Viktige veivalg

Taler

Siv Jensen

Dato

8 april 2014

Sted

Radisson Blu Plaza Hotel

Omstendigheter

Finansnæringens dag

- 1 Tusen takk for invitasjonen til finansnæringens dag.

Finansnæringens tjenester gjør en forskjell i folks og bedrifters hverdag. Og næringen leverer viktig infrastruktur for å holde hjulene i økonomien i gang. Jeg er derfor glad for å komme hit for å diskutere aktuelle spørsmål i finanssektoren og snakke om viktige veivalg som har betydning for næringen og vekstkraften i norsk økonomi.

Situasjonen i norsk økonomi

- 10 Det går godt i norsk økonomi. Vi har vekst, lav arbeidsledighet og høy sysselsetting. Det er et godt utgangspunkt. Og vi tror norsk økonomi vil vokse videre i år og neste år.

- 15 Likevel må vi vokte oss for å bruke situasjonen som en sovepute eller til et utstillingsvindu for politisk fortreffelighet. Det løser ikke fremtidens utfordringer.

- 20 På tross av fortsatt god fart, vil trolig veksten bli lavere enn det vi har sett så langt i dette århundret. Under overflaten ligger det også noen utfordringer som gjør oss sårbare.

- 25 Selv om lønnsomheten i næringslivet har vært gjennomgående god er todelingen i økonomien stadig mer synlig. I skyggen av bedrifter som har vridd deler av sin aktivitet mot oljesektoren, sliter konkurranseutsatt industri med mangel på kompetanse og kraftig konkurranse fra utlandet.

Situasjonen er ikke blitt lettere av at kostnadene i Norge de siste åtte årene er

30 blitt langt høyere enn i de landene vi handler med, uten at produktiviteten har økt i samme takt.

Finansnæringen er viktig for å løfte vekstkraften i norsk økonomi
Vi må erkjenne utfordringene, og vi har både tid og krefter til å løse dem.

35 Et viktig mål for Fremskrittspartiet og Høyre er å styrke konkurransekraften i norsk økonomi. Og vekstkraft det er noe som må gjenskapes hele tiden.

Vi må skape nye virksomheter. Vi må fremme innovasjon. Og vi må legge forholdene til rette slik at gründere og entreprenører kan skape ny olje i det
40 norske maskineriet.

Som styreleder i Finans Norge, Helge Leiro Baastad, innledet har finansnæringen en sentral rolle - finansnæringen har en oppgave næringslivet i Norge er avhengig av.

45 Den oppgaven er ofte underkommunisert.

For oss vanlige folk kjenner vi bankene best gjennom renten vi har på boliggjelden, summen på sparekontoen eller innskuddet i vår private
50 pensjonssparing. For små og store bedrifter er finansinstitusjonene såkornet som støtter opp under utvikling, nyskaping og vekst over hele landet.

Finansnæring bidrar derfor til å skape trygghet for oss alle, og til å fremme innovasjon, nye sterke bedrifter og vekstkraft i økonomien.

55 Skal vi lykkes med å løse Norges langsiktige utfordringer er vi avhengig av en velfungerende finansnæring. Svikter tjenesteproduksjonen i finansiell sektor får det ikke bare følger for finanssektoren selv, men også for verdiskapingen i andre næringer.

60 Gode konkurransevilkår

Det er få områder som har stått overfor så dyptgående nye reguleringer som finansnæringen de siste årene. Selv om det neppe er mulig å regulere seg ut av enhver fremtidig krise, har det vært bred enighet om at fornuftige og
65 avbalanserte reguleringer bidrar til stabilitet.

Ustabilitet fra verden rundt oss kan fort smitte over til Norge. Sikre banker er bra for norsk økonomi. Norge har derfor - som Sveits og Sverige - startet
70 innfasing av EUs nye soliditetskrav tidligere enn vi er forpliktet til. Norske bankers lønnsomhet gjør at forholdene ligger godt til rette for dette. Og allerede ser vi at mange banker oppfyller de nye kravene.

Vi er klar over at finansnæringen leverer sine produkter inn i et internasjonalt
75 marked. Det må regelverket gi tilstrekkelig rom for.

Vi vet også at finansnæringen finansierer seg i et internasjonalt marked. Da må næringen oppleve at regelverket gir gode konkurransevilkår, og at regelverket oppleves som sammenlignbar med konkurrerende foretak i andre land.

80 Samtidig vet vi at mye av finansnæringens virksomhet er i Norge. I den grad Norge er i en annen stilling enn andre land - enten det gjelder næringsstrukturer, konjunktursyklus eller rente- og valutaforhold - så må vi også tilpasse reglene i Norge til norske forhold, på samme måte som utenlandske myndigheter
85 tilpasser reglene i sine land til sine forhold.

Å sikre konkurransedyktige rammebetingelser for finansnæringen, handler også om å sikre rammebetingelser for et vekstkraftig norsk næringsliv. Derfor viser denne regjeringen fleksibilitet og legger forholdene til rette for gode
90 konkurransevilkår for norske banker.

Det gjorde vi da vi la opp til at bankene kan bruke litt lenger tid på å bygge motsyklisk buffer enn det Finanstilsynet og Norges Bank la opp til.

95 Vi gjorde det da jeg ga signal om en mer fleksibel praktisering av egenkapitalkravet for lån til bolig.

Vi er forsiktige med nye skatte- og avgiftskrav overfor finansnæringen nettopp fordi vi ser at vi har bygget opp en næring som er internasjonalt
100 konkurransedyktig så lenge vi gir den fornuftige rammevilkår.

Og det alle første jeg gjorde etter jeg ble finansminister vår var å møte mine nordiske kolleger for å sikre likere konkurransevilkår mellom de utenlandske bankenes virksomhet i Norge og norske banker. Nå har vi fått et
105 gjennombrudd.

For oss er det viktig med gjensidig anerkjennelse av risikovektene for boliglån. Norske og utenlandske banker bør stille like mye kapital bak et norsk boliglån med samme risiko. Hvor mye kapital det skal være, bør fastsettes av norske myndigheter.

Danske og svenske myndigheter har nå gitt beskjed om at de er positive til Finanstilsynets varslede innstramminger av viktige parametere for å beregne kapitalkrav for boliglån i Norge. Tilsvarende endringer for svenske og danske banker som driver virksomhet i det norske markedet, vil gi likere konkurransevilkår. Vi vil i tilfelle være den første region i Europa som får til slike gjensidige regler.

Dette er et viktig skritt fremover i arbeidet med nordisk harmonisering. Vertslandsregulering vil også være et viktig tema på det neste nordiske finansministtermøte til sommeren.

Vi er jobber også på høygir opp mot EU for å utvikle EØS-avtalen med et homogent regelverk til EUs finanstilsynsstruktur.

Samspillet med offentlig sektor

Et av temaene for dagen er samspillet mellom offentlig og privat sektor.

I Norge har vi blant annet valgt å la finansnæringen forvalte viktige økonomiske og politiske virkemidler. Tjenestepensjonsordninger, individuelle pensjonsordninger og BSU er eksempler på finansielle tjenester som har bidratt til utbredelse av viktige velferdsgoder, men også til vekst i norsk finansnæring.

Den siste tiden har det vært en debatt om staten bør legge til rette for at livforsikringsselskaper og pensjonskasser kan investere mer i vei, bane og annen infrastruktur. Det er interessant, all den tid vi vet at det er behov for store offentlige investeringer i årene som kommer.

I tillegg ønsker livsforsikringsselskaper og pensjonskasser å investere i infrastruktur blant annet fordi løpetiden på slike investeringer kan passe godt til løpetiden på forpliktelsene deres.

Men om det vil være en god løsning for norske skattebetalere og norske forsikringskunder at selskapene investerer mer i offentlig infrastruktur, reiser likevel en del spørsmål.

150 Tre spørsmål er sentrale i den vurderingen:

Det er i utgangspunktet gjennom å bidra med kapital at finansinstitusjonene kan bidra til utbygging av infrastruktur.

155 Det første spørsmålet er dermed om staten trenger privat kapital for å gjennomføre investeringer. Norge har solide statsfinanser. Markedsverdien av Statens pensjonsfond Utland er på mer enn 5 000 milliarder kroner. Staten er en større finansiell investor enn norske forsikringsselskaper, og mangler ikke kapital.

160

Samferdsel er en av flere viktige offentlige oppgaver hvor det er behov for bevilgninger til drift, vedlikehold og investeringer. I budsjettet for 2014 viste Regjeringen at vi vil vri mer av bruken av oljepengene over i vekstfremmende investeringer som vei og bane. Raskere utbygging av sikrere veier og et godt
165 kollektivtilbud er et av regjeringens fremste satsingsområder. Om private penger skal brukes på vei, jernbane eller annen infrastruktur, er det i så fall noe som må komme tillegg til den innsatsen det offentlige skal og må gjøre.

I dette bildet er det også naturlig å vurdere om deler av Statens Pensjonsfond
170 Norge, som forvaltes av Folketrygdfondet og i det vesentlige er plassert i norske aksjer og obligasjoner, skal kunne investeres i unoterte aktiva som eiendom og infrastruktur. SPU kan som kjent allerede investere inntil 5 prosent i eiendom.

Vi har nå startet en slik vurdering. En eventuell beslutning om å åpne for at
175 SPN kan investeres i eiendom og infrastruktur vil bygge på grundige faglige utredninger, og vil skje gradvis over tid. Motivasjonen for en eventuell utvidelse av investeringene vil være finansiell. Pensjonsfondets langsiktighet gjør at det i utgangspunktet er godt egnet til å eie mindre omsettelige aktiva som eiendom og infrastruktur. Sammenlignbare fond som pensjonsfond og statlige
180 investeringsfond er også investert i slike aktiva.

Det andre spørsmålet er om et større innslag av privat finansiering kan bedre ressursbruken.

Samferdsel er et av Regjeringens viktigste satsingsområder. I 2014 bevilges det mer enn 40 milliarder kroner til veg og jernbane. Det er 1,7 milliarder kroner mer enn det som lå i budsjettforslaget fra Regjeringen Stoltenberg II. Mer penger er likevel ikke nok. Vi må bygge infrastruktur mer effektivt og helhetlig, og vi må velge de riktige prosjektene.

Samtidig vet vi at norsk offentlig sektor har svært lave kapitalkostnader, og at det er mange sektorer der det offentlige er og vil være en viktig eier i fremtiden. Det er viktig at vi ikke påfører oss unødige kostnader eller erstatter offentlige med private monopoler. Men jeg har stor tro på varierte, mangfoldige løsninger slik offentlig og privat sektor allerede samarbeider på en rekke områder i dag.

Mye kan gjøres innenfor de rammene vi i dag har. Statsbudsjettet er ikke til hinder for at vi kan ha et langsiktig perspektiv i samferdselspolitikken. Staten kan pådra seg forpliktelser for framtidige budsjettår. Samferdselsdepartementet har for eksempel flere fullmakter som åpner for at kontrakter for flere år framover i tid og slik legger til rette for langsiktighet og rasjonell framdrift i både vedlikeholds- og investeringsprosjekter.

Vi må også tenke nytt. Regjeringen har startet arbeidet med å forberede etableringen av et utbyggingsselskap som skal løfte flere veiprosjekter, og gjennomføre utbyggingen mer effektivt. Sammen med blant annet mer effektive planprosesser vil opprettelse av et veiselskap bidra til å øke gjennomføringskraften i samferdselssektoren.

210

I regjeringserklæringen har vi også signalisert at vi vil organisere større vei- og jernbaneutbygginger som egne prosjekter der offentlig-privat samarbeid (OPS) brukes som gjennomføringsstrategi.

Det tredje spørsmålet er hvordan regelverket for livsforsikringsselskap og pensjonskasser bør utformes.

Det viktigste hensynet er at kundene skal ha trygghet for sine forsikringskrav. For å bidra til dette stiller myndighetene spesifikke krav til forsikringsselskapenes plasseringer av kundemidler.

220

Sett fra forsikringskundens ståsted kan det være visse fordeler ved at

225 kundemidler som skal finansiere pensjon et stykke inn i framtiden, i noen grad plasseres i eiendeler med begrenset likviditet. Grunnen er at det kan gi økt avkastning i form av en likviditetspremie.

230 Forsikringsselskapene kan i mange tilfeller ha god kapasitet til å plassere deler av kundemidlene i illikvide investeringer. Men selskapene må også ta hensyn til at de må ha gode og pålitelige metoder for å fastslå hvilke verdier de til enhver tid forvalter.

235 Livsforsikringsselskaper og pensjonskasser kan i dag investere inntil 10 prosent av kundemidlene i unoterte, mindre likvide instrumenter. I tillegg kan til sammen inntil fem prosent av kundemidlene investeres i infrastrukturelskaper. Disse postene kommer i tillegg til selskapenes andre plasseringer i aksjer, obligasjoner og fond, som gjerne kan ha infrastruktur som underliggende virksomhet.

240 For å bidra til hensynet til sikkerheten for forsikringskundene har forsikringsselskaper forbud mot å drive såkalt forsikringsfremmed virksomhet. Forsikringsvirksomhet innebærer blant annet å forvalte og investere kundemidlene. «Vannskillet» mellom en investering som bare er en investering, og en investering som er så stor eierpost som at den anses som drift av annen 245 virksomhet, er i dag satt til 15 prosent.

Jeg er i dialog med næringen om selskapenes evne, vilje og adgang til å investere i infrastruktur, og departementet har mottatt innspill som er nyttige i vårt arbeid med regelverket. Jeg er opptatt av å lytte til næringen. Men vi må ikke miste av 250 syne at hensynet til kundene og sikkerhet for framtidige pensjonsutbetalinger må være avgjørende i utformingen av regelverket for livsforsikringsselskap og pensjonskassers investeringer i infrastruktur.

Framtidens finansnæring

255 Andre skal si mer om framtidens finansnæring senere i dag, men la meg likevel nevne noen poenger.

260 Finansnæringens betydning for utviklingen av norsk økonomi er stor. Næringen selv har også stor evne til produktivitetsvekst - til å fylle timene med kompetanse og merverdi. Derfor har den jevnt over også hatt høy lønnsomhet - og det er bra. I dag er elektroniske løsninger en selvfølge. Det er et eksempel på hvordan

265 bankene og andre finansforetak ikke bare har tilpasset seg et høyt lønns- og kostnadsnivå, men er stadig i utvikling til det beste for kundene. Jeg tror mange næringer har noe å lære av finansnæringens evne til omstilling og til å ta i bruk ny teknologi.

270 En av mange viktige oppgaver for meg som finansminister er å bidra til velfungerende konkurranse i finansmarkedet. Finansmarkedsmeldingen, som regjeringen vil legge fram for Stortinget senere denne måneden, vil derfor inneholde en analyse av konkurransen i det norske markedet. Jeg tar også sikte på å benytte anledningen til å peke på noen tiltak som kan være egnet til å skjerpe konkurransen i det norske markedet.

275 Teknologiske framskritt har gjort det enklere å tilby finansielle tjenester over større avstander. Det gir norsk finansnæring muligheter i utlandet, og utenlandsk finansnæring muligheter i Norge. Det øker også norske finansinstitusjoners muligheter til å konkurrere med hverandre på tvers av kommune- og fylkesgrenser. På den annen side er nærhet til, og kunnskap om, 280 kunder og markeder fortsatt viktig for lønnsomhet og god utnyttelse av ressursene.

De finansinstitusjonene som klarer omstillingene best i alle deler av organisasjonen, fra toppledelsen til de ansatte som har kundekontakt, vil få 285 fortrinn i konkurransen. Det vil i så fall også komme kundene til gode.

Viktige veivalg

Det kan ta lang tid å bygge opp finansielle verdier, men de kan raskt forsvinne. I en usikker og ustabil verden er det å bygge opp og sikre forsvarlige rammer for 290 finanssektoren noe av det klokeste vi kan foreta oss. Det er en oppgave jeg tar svært alvorlig.

Jeg er invitert hit i dag for å snakke om viktige veivalg for finansnæringen. Mitt utgangspunkt er klart: Både bankene, kundene og norsk økonomi er tjent med 295 sikre og solide finansinstitusjoner. Det er bra for økonomisk trygghet, innbyggernes trygghet, og næringslivets vekstmuligheter.

Takk for oppmerksomheten.

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

Finans, Foredrag, Økonomi

305

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/viktige-veivalg>

310

315

320

325

330

335